

SÖMÜRGENİN GÜCÜ MODERN DEVŞİRMELER VE DÖNEKLER

Yasin AKYILDIZ*

Öz

Günümüzde bir devletin kaderini, bir nevi yok oluşunu ya da gelişmesini, ilerlemesini sağlayacak etkenler arasında ekonomi, finans vb. olgulardan daha önemli ve etkili aktörler bulunmaktadır. Sömürgecilik ana teması altında, birçok devlet ve halkın tarihine bakıldığında, döneçlik ve modern devşirme üzerine, hayli zengin örnekler bulunmaktadır. Modern devşirmecilik bağlamında Dünya'dan ziyade Türkiye tarihindeki döneçlik birikimi bizi daha yakından ilgilendirmektedir. Yakın tarihimizdeki en güncel devşirme ve döneçlere baktığımızda ülkemizin içinde yetişen ve halk tarafından da ciddi derecede saygı ve itibar gören insanlar, bu ülkede darbe girişiminde bulunup, yüzlerce sivil masum insanın ölümüne ve katledilmesine sebep olmuştur. Kimileri de sözde bir ideoloji uğruna tarihi çok eskilere dayanan inançlı ve itikatlı bir kitleyi sahte vaatler, tehditler, şantajlar ve zoraki çabalar ile dağlara çıkarmış, binlerce anne ve babaya evlat acısı yaşatmıştır.

Sonuç olarak bu ideolojileri destekleyen, günümüzün en önemli yönlendirme kaynağı olan tv, radyo, sosyal medya gibi alanlarda faaliyet gösteren, hangi bayrağın altında uyuduğu belli olmayan sözde usta gazeteci ve radyocuları unutmamak gerekir. Ülkelerin küresel dünyada güç ilişkileri bağlamında, çıkar ilişkileri çerçevesinde uyguladığı akıllı güç stratejileri uygulamalarından biri olan modern devşirmecilik, günümüz sömürü araçlarının en etkili olanlarından biridir.

Anahtar sözcükler: devşirmeler, döneçler, hainler; modern devşirmeler, fetö

POWER OF THE COLONY MODERN RECRUITMENT AND APOSTASY Abstract

Today, there are more important and influential actors than the economy, finance, etc., among the factors that will lead the destiny, a kind of extinction or development of a state. Given the history of many states and people under the main theme of colonialism, there are quite a wealth of examples of apostasy and modern recruitment. In the context of modern recruitment the accumulation of apostasy in the history of Turkey is more closely related to us than the world. When we look at the most up-to-date apostasy and recruitment in our recent history, people who grow up in our country and who have a serious respect by the people have attempted coups in this country and caused hundreds of civil innocent people to be killed. Some, for the sake of a so-called ideology, forced a faithful community based on history to the mountains with false promises, threats, blackmail and forced efforts and caused thousands of parents to suffer the grief of losing a child. As a result, we should not forget the so-called master journalists and radiomen who support these ideologies and who are active in today's most important routing domain such as TV, radio, social media, and who are not known to sleep under which flag. Modern recruitment, one of the applications of intelligent power strategies within the context of the power relations of the countries and the framework of interest relations in the global world is the most influential of today's exploitation tools.

Key Words: recruitment, apostasy, traitor, modern recruitment, FETÖ (Fethullahist Terror Organization)

* Öğr. Gör. Kırklareli Üniversitesi, Lüleburgaz Meslek Yüksekokulu, Sosyal Güvenlik Programı, syakyildiz@gmail.com

Giriş

Modern dünyada, küresel güç ilişkileri bağlamında sömürgecilik kavramı özellikle 21 yy. da yeniden anlamlandırılmaktadır. Sömürgeciliğin geçmişte olduğu gibi kıtalararası yerleri fethetme ve bölge halklarının askeri güçlerle kontrol altına alınması gibi uygulamaları, Batı kaynaklı insan hakları uygulamalarının da etkisiyle günümüzde el değiştirmiştir. Akıllı güç stratejileri içinde değerlendirilebilecek ekonomik ve yumuşak güç uygulamalarının argümanları özellikle büyük şirketlerin ve kuruluşların, eğitim, siyaset, medya vb. ülkelerarası çıkar ilişkilerini gözetme adına uygulamaya koyduğu faaliyetleri sonucu, küreselleşen dünyaya ayak uydurulan, modern bir devşirme sistemi ile yürütülmektedir.

Ülkelerin gelişmişliğinin göstergeleri arasında ekonomi, eğitim, finansal yapı, teknolojik gelişimler vb. etkenler olduğu bilinmektedir, ancak günümüzde bunlardan daha etkili silahlar olan ve devletlerin yönünü tayin eden, devletin içinde var olan, diğer devletlerin taşeron firmaları, dünyadaki farklı kuruluş ve gruplar, modern olarak devşirilmiş, siyasi, ekonomik, eğitim, medya, din alanındaki şahıslardır.

Dönegliğin ve devşirmenin doğumunu sağlayan temel faktör yüzyıllardır süregelen sömürgecilik kavramıdır. Devletler artık sömürgecilik kavramının, her geçen gün küreselleşen dünyada, farklılaşmış şekillerini ortaya koymaktadır. Bu farklılaşma devletlerin sömürge aracı olarak kullandığı böl, parçala, yönet sisteminin de yerini almıştır. Yeni sistemde devletler, taşeron olarak kullandıkları çok büyük şirketler, gruplar, sivil toplum kuruluşları, banka ve finans kurumları, birlik ve cemiyetler gibi birçok farklı kurum ve kuruluşu sömürgecilik faaliyetlerinde kullanmaktadırlar. Böylelikle daha soyut gözükerek dünya devletleri karşısındaki vizyonları tamamen masumane olabilmektedir (Bulut, 2016).

Egemen devletlerin Dünya siyasetindeki anlayışları günümüzde akıllı güç stratejilerinden geçmektedir. Akıllı güç stratejisi ise yeri geldiği zaman yumuşak gücü, yeri geldiği zaman askeri gücü ve kimi zamanda ekonomik güç ilişkileriyle birlikte yürütülmektedir. Yakın zaman diliminde kendi sınırlarımızda baş gösteren ve binlerce masum sivilin ölmesine, topraklarını terk etmesine sebep olan Suriye iç savaşını örnek göstermek mümkün olabilir. Zira bu bölgede böl, parçala, yönet anlayışı güdülmekte gibi gözükürken, Suriye topraklarında onlarca farklı grup, farklı mezhep kol gezmektedir. Buradaki amaç, zengin yeraltı kaynaklarına ve ticaret yollarına hâkim olabilmektir.

Küresel aktörler bu bölgede barış kahramanı olarak kendisini göstermekte, diğer yandan yerel devşirilmiş aktörler aracılığıyla silah baronlarının pazarı haline getirilmekte ve nihayetinde insan hakları bahaneleriyle bu bölgelerde kalıcı üstler kurma planlarını devreye sokmaktadırlar (Nye, 2011: 3-35). Böylelikle milyonlarca kişinin vatani olan topraklarda yaşanan iç savaşa onlarca devletin direk müdahale etmeden, birçok farklı milis grupları, siyasetçileri, sivil toplum kuruluşları üzerinden müdahalede bulunması, modern devşirme, dönemlik ve sömürgecilik başlığının tanımını netleştiren bir durumdur.

Belirtilen bağlamda oluşturulan gelişmelerin ve başka devletlerin kaderini belirleme uygulamalarının en etkili argümanı kuşkusuz güç kavramıdır. Güç bu düzeyde bir etkileme aracı olarak kullanılmakta ve yerine, zamanına göre mevcut koşulların el verdiği oranda farklı niteliklerle kendisini egemen devlet veya devletlerin aracılığıyla ortaya koymaktadır (Holsti;1964: 178-179).

1. Sömürgeciliğin Zirvesi Olan 19. Yüzyıl

19. yüzyıl sömürgeciliğin neredeyse tavan yaptığı küreselleşen dünyaya hızla ayak uyduran devletlerin yeni stratejiler ile sömürge imparatorluklarına güç kattıkları bir yüzyıl olmuştur. Ortaya çıkan iki Dünya Savaşı, sömürgeciliğin gerilemesi sonucunu doğurmuştur. 1960'larda başlayan hızlı uluslaşma süreci, hemen hemen sömürgeciliğin sonunu göstermekteydi. 1989 yılında Doğu Avrupa'da başlayan rejim değişikliği ve soğuk savaşı simgeleyen Berlin Duvarı'nın yıkılması ile İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra başlayan süreç sona ermeye başladı (Beaud, 2003).

Avrupa, dünya tarihini yazarken kendisini merkezi bir konuma yerleştirmekte ve öteki olarak kabul ettiği batı dışı toplumlarını ehlileştirme görevini kendine kutsal bir görev olarak kabul etmektedir. Avrupa geçmişten bugüne kadar dünya tarihinde sömürgecilik imparatorlukları kurmuş, sözde muhasır medeniyet seviyesinde bir toplum olarak kabul edilmektedir. Bu nedenle sömürgeciliği düşünsel kaynak olarak Avrupa merkezli ele alabilir, bunun arkasına ABD ve İngiltere gibi ülkeleri koyabiliriz (Bulut, 2016; Kennedy, 2015).

Avrupa'nın bu kadar mühim ve önemli oluşunun ağırlıklı ve tek sebebi arasında iktisadi zenginliğinin geçmişten günümüze yüksek olmasından kaynaklandığı savunulabilir. Sömürgeciliğe tarihten bu yana Avrupa da sınıfsal gelişmeler ve devlet etkileri açısından değerlendirme yaparak baktığımızda, Avrupa'nın yaptığı ticaretin çok geniş bir alanda ki teknik, siyasi ve sonrasında oluşturduğu büyük askeri egemenlik stratejisine bağlamak mümkün olabilir. Sömürgeciliğin başlangıcına indiğimizde devletlerin keşif amaçlı yaptıkları araştırmalar ve hemen ardından başlattıkları işgaller bize sömürgeciliğin başlangıç noktasının Avrupa oluşu tezini ispat etme noktasına itmektedir (Sander,1997: 252).

1.1. Ticari Tekel ve 20. Yüzyıl

19. yüzyıl için kullanılan en önemli sömürge yöntemi "Ticari Tekel" oluşturmaktır. Çünkü genel itibari ile Dünya piyasasında "tekel" konumunda olmak demek serbest ticaret neticesinde doğal yollardan dahi oluşan piyasa dengesini engellemek anlamına gelmekteydi. Bu durum ticaretten yararlanılacak olan avantajları bütünü ile yok edecek ya da kısıtlayacaktı (Lester, 1997: 185-188).

Smith'e göre tekelin olumsuz sonuçları özellikle "Amerikan Sömürgeciliğinde" kendini göstermiştir (Smith, 1996: 100-130). Sömürgeci ülkenin, sömürge ile olan tüm ticareti sadece kendisine ayırması ticari tekel manasına gelir ve bu durumda ülkenin finans, üretim, tüketim vb. ihtiyaçlarının neredeyse büyük çoğunluğunu elinde tutan taraf sömürgeci olmaktadır.

Coğrafi keşiflerin başlaması Afrika'nın sömürgeci devletlerin bir durağı haline gelmesine neden oldu. Sömürülen Afrika teknoloji, eğitim ve gelirden yoksun durumuyla dünyada geri kalmışlığın bir sembolü haline geldi. Birleşmiş Milletler raporlarına göre Afrika'da yoksulluk ve açlık bağlamında, günde yaklaşık yirmi dört bin kişi ölmektedir. Nüfusun yarısı bir dolardan daha az bir gelire sahip olmakta ve günlük gıda ihtiyacını karşılamadan gününü geçiren sekiz yüz milyon insan gelişmekte olan ülkelerde yaşama savaşı vermektedir. Okuma yazma bilmeyen birey ve okula gidemeyen çocuk sayısının en fazla olduğu bölgenin Afrika olması tesadüf bir sonuç değildir (BM, 2014:7-24).

Sömürgeci batı, koloni haline getirdiği ülkelerin halklarını ikinci sınıf vatandaş olarak görmekte, etnik ayırım temelli uygulamalarla, bölgenin yerel kaynaklarını kendi insanlık dışı uygulamaları için kullanan bir görünüm sergilemektedir. Batı, yerel kaynakları kullanmanın yanı sıra sömürdüğü ülkedeki insanları yerlerinden ederek kendi topraklarında açlık ve sefalet içinde çalıştırarak, ölümü bu insanlar için en büyük mükâfat olarak görmüştür, hatta Batının uygulamaları sonucu bu insanların insan olup olmadıklarına yönelik anlayış hâkim olmuştur (Tatar:196-202).

Batı'nın karanlık ve insan onurundan uzak uygulamalarla dolu bir tarihi vardır. Tarihi oluşumların verdiği tepkilerden uzaklaşmak isteyen Batı sözde insan hakları, demokrasi, özgürlük, eşitlik söylemleriyle günümüzde kendisini aklama peşindedir, ancak bu safi söylemler bile bizzat Batı tarafından sulandırılmakta ve uluslararası kuruluşlarla Batı dışı toplumların siyasi, kültürel, ekonomik, sosyal yönlerden manipülasyonunun birer aracı olmaktadır. Bugün BM insan haklarının savunuculuğunu, Batı adına savunur görünmekte, ancak her türlü insan hakları ihlallerinde hiçbir etkisi olmayan pasif bir kuruluş olarak görünüm kazanmaktadır. ILO Dünyada az gelişmiş veya gelişmemiş ülkelerdeki çalışma koşullarını iyileştirme, çalışma standartları safsatası adı altında, söylemlerine girişmekte, arka planda yatan niyeti irdelendiğinde, Doğu ile rekabet gücünü yakalama planlarının olduğu ve sermayedarların anavatanına dönme uygulamaları çağrısı bağlamında ortaya attığı söylemler olarak belirlendiği görülmektedir. Bugün Batının Dünya'ya sunmuş olduğu sistem kan ve gözyaşı üzerine kurulan bir düzeni işaret etmekte ve sistem yoksulluğu üreten bir yapıya bürünmektedir. Günümüzde hiçbir Avrupa ülkesinde açlıktan ölen masum Avrupalılar ya da çocuklar karşımıza çıkmamaktadır, ancak Afrika' da ve İslam dünyasında her gün binlerce masum insan ya açlıktan ya da savaştan hayatını kaybetmektedir (Üstel, 1999: 52).

Geri kalmışlığın devam ettirilmesinin bu toplumlar için kanıksanmasının sağlanması ve Batı'nın kurtarıcı bir el olarak bu bölgeleri kalkındıracağına yönelik algı yönlendirmeleri, Batılı değerlerle bir kalkınma modeli bağlamında gelişim sağlanacağı fikrinin oluşturulmasının en etkili yolu, eğitim ve öğretim sistemlerinin yediden yapılandırılması olarak görülmektedir. Afrikalıları cahil, eğitim ve öğretim seviyesi düşük toplum olarak konumlandığımızda eğitim öğretim değerlerini yükselterek geri kalmışlıktan kurtarmak mümkün olabilir. Geçen süreçte durumun böyle olmadığı, Batılı toplumların sömürge planları dâhilinde bulunan bölgelerde algı yönetimlerini, eğitim ve öğretimi hedef alarak gerçekleştirdiği ve bu bölge toplumlarının gelişmesini ve çağdaş dünya şartlarını kavramasının engellenmesinin temel amaç olduğu ortadadır (Arslan, Akın; 2014: 81-86).

Yeni sömürgecilik anlayışının altında yatan etmenlere bakıldığında sermayedarların ucuz emeğin çalıştırılması, iş sağlığı ve güvenliğinden yoksun ve sosyal güvencenin bulunmadığı bölgelerde yatırımlarını yapmasının nedenleri arasında yüksek kar oranlarının sağlanması gösterilebilir. Bunun günümüzdeki en önemli kanıtları arasında Hindistan' da 1984' de meydana gelen Bhopal felaketinin ortaya çıkması sonucu oluşan insanlık dramı manzaraları yaşanan olayın resmini gösterir mahiyettedir. Bölge halkının yaşamını yitirmesine ve çevre felaketinin ortaya çıkmasına neden olan olay Batı zihniyetinin ticari alanda da insana ve doğaya verdiği ehemmiyetin en açık göstergesidir. Fabrikanın sahibi olan Union Carbide hiçbir zaman Birleşik Devletlerdeki korunma tedbirlerini uygulamamıştır (Çelebi, 2010:100-101).

Sömürgeciliğin temel 4 nedeni olduğu literatürde görülmektedir. Büyük devletlerin yayılcı politikası, artan nüfusa yeni yerler bulma düşünceleri, insan gücü ihtiyaçları, küresel rekabette ekonomik üstünlük sağlama, dini yayma gibi nedenler özellikle sömürgecilik faktörünün temelini oluşturmaktadır (Luraghi, 2000: 38-72).

Konumuz olan dönek ve devşirme kavramını açıklarken dini yayma konusunu ve misyonerlik faaliyetlerini ele almak çok daha mühim olacaktır, çünkü birçok devşirme siyasi sömürgecilik konusunda ciddi başarılar elde ederek buldukları ülkenin sömürge haline gelmesine neden olmuşlardır.

Bugün Irak topraklarında yer alan Musul ve Kerkük şehirlerinin, tapusu ile beraber Osmanlı padişahına ait olmasına rağmen, cumhuriyet döneminde bu toprakların ülkenin içinde bulunduğu ekonomik ve zor şartlar sebep gösterilerek, işgalci kuvvetlerin emellerini destekleyecek şekilde verilmesi ya da 12 adaların teslim edilmesi vb. gibi stratejik hatalar gibi gözükten ve akabinde mecburduk cümlesini kurduran ve Türkiye açısından stratejik büyük kayıpların oluşmasına neden olan süreçlerin, günümüzde devşirmelerin eli ile yapılan uygulamalar olduğu görülmektedir (Alparslan, 2008: 80-165).

Diğer bir örnek ülkemizin yetiştirdiği kalemlerden olduğunu düşündüğümüz bir gazeteci, bugüne kadar cumhuriyeti savunan, “Atatürk’ün Askeriyiz” tabiri ile gerçek bir vatansever, gerçek bir cumhuriyetçi olduğunu her seferinde dile getiren Can Dündar. Adı geçen gazeteci ülkemizde yapılan darbe girişimi sonrasında firari olarak ülkeyi terk etmiş ve kendisine teklif edilen Almanya vatandaşlığını kabul etmiştir. An itibariyle hala Almanya’da faaliyet gösteren oturma kanallarında Türkiye’nin istikrarlı siyaseti hakkında eleştiri dahi yapmak yerine, çirkin iftiralarda bulunan ve kendi ülkesini kötüleyen bir şahıs olmuştur. Her gün ülke toprağının bekası ve üzerinde yaşayanların güvenliği için kan döken şehitlerin haberinin alındığı gündem içerisinde dahi sözde cumhuriyetçi gazetecimiz üşüdüğüne üzerine örttüğü Amerika birleşik devletleri bayrağına sarılarak uyumayı ve bu anı ölümsüzleştirmeyi tercih etmektedir.

Türkiye’ de 15 Temmuz gecesi hükümete karşı bir darbe girişimi gerçekleştirilmiştir. Bu girişim halkın iradesi ile püskürtülerek, darbecilerin başarısız olmaları sağlanmıştır. Başarısız olan darbe girişimi sonrasında, vatan hainliği ve ajanlığı mahkeme kararı ile kesinleşen, Cumhuriyet gazetesinin eski Genel Yayın Yönetmeni, firari, Can Dündar, darbe girişimi sırasında yakalanan ve sorguya çekilen, vatan hainlerinin ve gizli itirafçıların notları ile FETÖ terör örgütünün ülkemizde ki kalem tetikçisi olduğunu bizlere göstermiştir. Dolayısı ile daha önce belirttiğimiz üzere ideolojisine ve yorumlarına yüzbinlerce kişinin hayran kaldığı, halk içinde muhterem bir kişi durumuna ulaşarak daha sonra amacını ortaya koyup deşifre olmak, dönemlik ve modern devşirmenin ülkeler üzerinde ki siyasetini de önemli bir şekilde ortaya koymaktadır.

Durali’ nin Çağdaş küresel medeniyetler kitabında dediği gibi ‘ *Kültürün üç esası vardır: gelenek, görenek, iman*’ (2013: 30-32). Türkiye’ de çok uzun yıllardan bu yana dek uygulanan kültür esasları, gelenek, görenek ve iman üzerinden geçmektedir, bu esaslardan bir tanesini kaybetmiş olan siyasetçi ya da halk adamı diye tabir edilen şahıslar, ülke halkını yanlış yönlendirmede bir sömürü ülkesi yapma yolunda hızlı adımlar ile ilerlemektedirler.

Şayet ülkemizde yaşanan darbe girişimi başarılı olmuş olsaydı İran devriminde olduğu gibi darbeyi yaptıran kişi ve kişiler kurtuluş verdik vaatleri ile yasaklı ülkelere geri dönecek ve

halkın iradesini kendi ellerine alabileceklerdi. Nitekim örnek verdiğimiz gazeteci de aynı şekilde bir terör örgütünün kalem tetikçiliğini yapmakta iken başarılı olan darbe sonrasında devletin hangi kademe ve bölümlerinde yer alırdı? Üşüdüğünde Amerika Birleşik Devletleri bayrağına sarılarak uyuyan bir kişiye devletin idaresi ya da iletişimi emanet edilebilir mi? Kültürümüz esaslarından kopmadığımız sürece ülke içinde faaliyet gösteren döneke ve devşirmeleri ortaya çıkarmak mümkündür. Zaman ne kadar işlerse işlesin.

Sömürgecilik yöntemini açıklarken Main şirketi eski Şef Ekonomisti ve “**Bir Ekonomik Tetikçinin İtirafı**” kitabının da ekonomi tetikçisinin kurduğu şu cümleler modern sömürge anlayışı ve devşirme kavramını detaylı şekilde anlatmaktadır;

“Bu küresel imparatorluğun yaratılmasının gerçek sorumlularıyız. Ve işimizi pek çok şekilde yaparız, fakat belki de en çok kullandığımız yöntem şudur; Şirketlerimizin göz diktiği petrol gibi kaynakları olan bir ülkeyi belirleriz. Daha sonra, Dünya Bankası ya da onun kardeş kurumlarından biri kanalıyla o ülke için çok büyük krediler ayarlarız. Ancak, para asla o ülkeye gitmez. O ülkede büyük alt yapılar kuracak olan bize ait büyük şirketlerin kasalarına girer. Enerji santralleri, sanayi bölgeleri, limanlar... Bizim şirketlerimizin yanı sıra birkaç zengininin yararlanacağı şeyler. Bu yapılanlar çoğunluğun faydalanacağı şeyler değildir ama tüm ülke halkı bu borcun altına girer. Bu öylesine bir borçtur ki geri ödeyemezler ve işte planın bir parçası da budur; “Borcun geri ödenememesi!” Ardından biz ekonomik tetikçiler gidip onlara: “Dinleyin, bize bir sürü borcunuz var ve bu borcu ödeyemiyorsunuz. O zaman petrolünüzü petrol şirketlerimiz için oldukça ucuza satın. Ülkenizde askeri üs kurmamıza izin verin. Veya askerlerimizi desteklemek için dünyanın bir yerine asker gönderin.” (Perkins, 2004).

İşte Perkins’ in kitabında yer verdiği ekonomi tetikçisine ait olan bu sözler bir ülkenin gelişmesi de dâhil yok olmasını ya da tamamen kısıtlı kaynaklar ile hayatta kalmasına sebep olabilecek sistem düzenliğini oluşturmaktadır. Günümüzde aynı sistem Perkins’ in açıkladığı bu ekonomik tetikçilik bir zamanlar bizim ülkemizde de faaliyet göstermiş, IMF’ye olan borcumuz sıfırlar ile gösterilemez hale gelmişti. İstedikleri zaman ülkede ekonomik kriz yaşatabiliyorlar, istedikleri zaman devalüasyon yapabiliyorlardı, neticesinde ülkemiz de çok büyük ekonomik krizler yaşamış memur ve emekli vatandaşlarının maaşlarını dahi ödeyemeyecek hale gelmekteydi (www.birlesikmetal.org, 11.06.2017).

Ne zaman ki siyasette kültür esasını benimseyen siyasetçiler ülke yönetiminde söz sahibi oldu, bugün IMF denilen baş sömürü aracı kurumdan kurtulur duruma geldik. Ülkemizin hiç borcu kalmamakla beraber Türkiye, IMF’nin riskli durumlarda borç isteyebileceği ülkeler arasına girmektedir (Oğuz,2011: 11-15). Avrupa’nın çok güçlü ekonomisine sahip ülkeleri yakın zaman içerisinde ekonomik kriz ile baş etmeye çalışırken Türkiye izlediği kültür esaslı gerçek devletçilik yöntemi ile yaşanması muhtemel gözükken hiçbir krize mahal vermemiştir, elbette ki bu başarı sömürge ülkelerinin dikkatini çekmiş, bu topraklarda kurmak istedikleri hâkimiyetlerine engel olmuştur. Bu engeli aşabilmek için ise modern sömürge tekniği kullanarak ülke içinde devşirmeler yetiştirilmiş ve birçok büyük firmanın bu devşirmeler sayesinde ticarete tekel konumuna getirilmesi sağlanmıştır. Hadd-i zatında başarılı olduklarını sanan sömürgeci ülkeler kullandıkları taşeronların deşifre olması ile planlarını uygulamada başarılı olamamışlardır.

2. Devletin İnisiyatifi ve Kandırılması

Sömürge imparatorluklarının kurulmasında en büyük etkenlerden birisi de devletin önemli kademelerinde önemli roller oynayan modern devşirmelerin ve dönemlerin bulunuyor olması diyebiliriz. Genel itibari ile devletin kandırılması ya da inisiyatifi başlığını incelerken 15 Temmuz günü devletin içinde çok önemli konumlarda bulunan devşirme dönem hainlerin yapılanmaları sonucu 36 yıl sonra bir darbe girişiminde bulunulan Türkiye’de devletin konumu, rolü, işlevi ile yaşadığımız sorun ve ikilemi tekrardan tartışmak ve çözmek gelmektedir. Niye FETÖ-PDY ekonomide, sivil toplumda güçlü olmanın yanı sıra, hatta çok daha önemli olarak, özellikle devletin içine sızmayı, devlet içinde kadrolaşmayı tercih etti? Ordu ve Yargı’da güçlenmeyi niye kritik önemde gördü? (Keyman, 2016)

FETÖ-PDY’nin Türkiye’de AK Parti Hükümeti’ne karşı başlattığı iktidar mücadelesinde çok önemli bir dönemeçti. Yargı alanında ya da yargı yoluyla başlatılan iktidar mücadelesi, altını çizelim, siyaset alanını ve toplumu direkt ilgilendirmeyen bir ‘devlet içi iktidar mücadelesiydi. FETÖ-PDY’nin devlet içinde hâkimiyet kurmak ve devlete hükmetmek için hükümeti karşısına alması meselesiydi, ancak bu mesele 7 Şubat meselesi ile tamamen bir iktidar savaşına dönüşmüştü (Keyman, 2016). 7 Şubat MİT krizine kadar FETÖ-PDY devlet içinde yıllarca süren yapılanmasını neredeyse devletin tüm organlarına girerek sürdürmekteydi. Mevcut devletin başbakanı ve cumhurbaşkanının en yakınında bulunan yaverlerini dahi kendi örgütünde sadece bu amaç ile yetişen hainler ile doldurmaktaydı. Diğer yandan bu hainlerin özgeçmişleri böylesine önemli devlet organlarında görev yapmalarına müsait miydi? Yoksa devletin inisiyatifi var mıydı? Devletin istihbarat kurumları böylesine önemli konumda devletin başbakanı, cumhurbaşkanına bir adım mesafede 24 saat yanında olan hainlerin kim olduklarını geçmişlerini ya da tehdit olabileceklerini tahmin edemedi ve zafiyet mi gösterdi yoksa kandırıldı mı? Zira hemen hemen 30 yıldır devletin üst kademelerine kadro yerleşimi yapan bir cemaat ’den bahsediyoruz cemaat ve tarikatların misyon ve hedefleri genel itibari ile ulvi makam ve mevkilere kadro oluşturmak olmalıyken 30 yıldır dünya makamlarına kadro dolduran FETÖ-PDY neden risk unsuru olarak değerlendirilmedi ve devlet göz göre göre bu zafiyeti yaşadı, çok uzun yıllar tartışılacak bu konuda ki genel görüş devlet ile FETÖ-PDY’ nin uzun bir süre ortak amaç ve gaye altında istişare ederek hareket etmeleri, ancak değişen FETÖ-PDY’ nin modern bir devşirme örgütü olduğundan kaynaklı devletin iyi niyetini suiistimal ederek gerçek amaç ve gayelerinin ortaya çıkması ile beraber devletin bu devşirme örgütün tüm organlarını tek tek yok etmeye başlaması ile ortaya çıkan bir süreç olduğudur.

3. Modern Devşirmeler ve Dönekler

Osmanlı İmparatorluğu’nun fethettiği topraklarda yaşayan Hristiyan tebanın yaşları dönemin kanunlarına göre uygun olan erkek çocuklarından yalnız birer tanesi Müslüman yapılmakta ve Osmanlı ordusuna veya bürokrasisine dâhil edilmesi sistemine devşirme sistemi denilmiştir (Uzunçarşılı, 1988a:79). Yeniçeri ordu yapılanmasının temelini teşkil edecek devşirme sisteminin fikir babaları Karamanlı Molla Rüstem ile Çandarlı Kara Halil’dir. Türk ilim ve devlet hayatına büyük katkılar sağlayan bu iki devlet görevlisi savaşta alınan esirlerin beşte birini devlet hesabına ve asker ihtiyacına göre alınmasını teklif etmişlerdir (ahmetsimsirgil.com). Batıda özellikle Osmanlı’nın geliştirdiği bu sisteme ciddi eleştiriler getirilmekte ve ailelerinden koparılan bu çocukların köle olarak yetiştirildiğine dair iddialar bulunmaktadır. Bu türden bir anlayışın nasıl hatalı olduğu Osmanlı devletinin Enderun

mektebinde yetiştirdiği yüksek şahsiyetlerle ortadadır. Asıl olan devletin önemli kademelerine yükselerek temel amacı ve gayesinden kopmuş gizli bir ihanet içinde faaliyet gösteren birçok paşa ve ağaların gizli saklı oynadıkları oyunlar ile devleti zor bir hale sokması ile günümüzde çok net anlaşılır hale gelmiştir (Akkutay, 1984: 74).

Günümüzde modern devşirme kavramı nasıl oluştu ya da bu kavram nedir? Benzeri sorularına cevap verecek olursak, çok eskilere gitmeden, 1970’lerde ülkemizde başlayan gladyo yapılanmasına göz atmak gerekmektedir. İçimize kendimizden birisi olarak yerleştirilen, halk ve devlet erkânı tarafından saygı duyulan karakterlerin, içinde buldukları toprak kültürünün, en hassasiyetli tarafını kullanarak, sömürge anlayışı içinde kendi ideolojisi için çok büyük kitleleri peşinden sürüklemesi ve neredeyse derebeylik haline gelebilmesinin adıdır, modern devşirme.

Türkiye topraklarında yaşayan insanların en büyük değeri inanç bütünlüğü ve vatan sevgisidir, ancak bu değerlerin bir zafiyet haline dönüştürülmesi ve bu zafiyet üzerinden yıllarca ülkemiz üzerinde çok değişik oyunlar oynanması zaman zaman bu oyunları oynayanları başarılı kılmış ve kimi zaman da bu planlar ve oyunlar bozulmuştur. Bu oyunları oynayan güçler anlamışlardır ki Osmanlı döneminde olduğu gibi bu ülkenin halkı ancak ve ancak kendi içinden olana güvenip baş eğmektedir, aksi mümkün olmayan bir asiliğe sahip olan Türkleri ancak bu şekilde bir ideoloji altına toplayabilir ve güç haline getirebilirsiniz. Nitekim bunu da kendi içimizde saygıdeğer bir devlet memuru, imam hatipli, vaiz olarak yetişen FETÖ terör örgütü kurucusu ve başı Fethullah Gülen’de görmüş olduk. Bu modern devşirme isminden de anlaşılacağı üzere halkın içinden aynı zamanda dini duygulara hitap eden, halkın en zafiyetli noktasına akın akın sözler gönderen, belki de tarihin şimdiye dek gördüğü en büyük dönem modern devşirmelerindendir.

Ülke halkının 2. Büyük değeri olan, vatan, devlet aşkını kullanarak dünyanın dört bir yanında ülkemiz bayrağını dalgalandıran, milli marşlarımızı dünyanın en ücra köşelerinde ki ülke insanlarına okutan, bir ideolojinin kurucu devşirme şahsiyeti, bu zafiyet planı ile halkımızın güvenini tamamı ile elde etmiştir. Hatta devlet erkânı büyükleri tarafından da neredeyse onur ve şeref madalyası ile ödüllendirilmesi an meselesi olmuştur.

Hüseyin Gülerce’nin Star Gazetesi’ndeki 29 Temmuz 2016’daki yazısında aktardığına göre;

“İhanetin sırrı ise büyük gizliliktedir. Gülen, kendisini çok iyi gizlediği gibi devlet içinde kurduğu otonom yapının elemanlarını da akıl almayacak ölçüde gizlemiştir. Düşününüz, Cumhurbaşkanı’nın yaverleri, Genelkurmay Başkanının ve komutanların emir subayları yıllarca kendilerini gizlemişlerdir. Bu sadece Gülen’in kabiliyeti ile olmamaktadır. Yabancı istihbarat servislerinin profesyonel uzmanlık desteği, teknik yardımı, koruma ve kollaması olmadan bu çapta yaygın ve derinlemesine bir gizlilik mümkün değildir. Burada görünen bir gerçek vardır Gülen’in ülkemizde ki 29 Şubat sürecinden sonra ABD’den yeşil kart talep etmesi ve ABD gizli servisi CIA’ nın bu konuda ki büyük yardımı Gülen’in tek başına bir kurgu olmadığı büyük bir gücün elinde ki modern bir devşirme kukla olduğu açıkça gözükmektedir. Gülenin hain faaliyetleri ile beraber bir konu daha dikkat çekmektedir. Fethullah Gülen örgütünün sıçrama yapmasıyla, ABD’nin dünyadaki etkinliğinin artması arasında bir paralellik bulunduğu görülmektedir.”

ABD'nin Çelik Çekirdeği, bir yandan en katı Amerikancı askeri diktatörlükleri ayakta tutarken, bir yandan da örgütlediği CIA muhalefetine "insan hakları ve demokrasi" ihracı görevi veriyordu. "İnsan haklarından kasıt, tabii ki etnik, dinsel ve kültürel haklardı. Dünyanın her yanını saran din ve mezhep savaşları, mikro milliyetçiliğin kışkırtılmasıyla milyonların canına mal olan milli boğazlaşmalar, bu projenin eseridir. Bu projeyi yürütmek için bir de örgüt kuruldu. National Endowment for Democracy. Yani Demokrasi Vakfı. Kısa adıyla NED diye anılan vakfın, CIA'dan daha etkin bir örgüt olduğu Newsweek dergisi tarafından teslim edilmektedir (Sarı, 2008: 75). Pentagon tarafından İslam coğrafyasında "İlımlı İslam" hareketinin önderi olarak sayılan Gülen, kendi cemaatine ait Zaman gazetesinin 4 Eylül 1997 tarihli sayısında yayımlanan açıklamalarında, Batı ile ilişkiler hakkında su değerlendirmeleri yaptı:

"İnanmış bir insanın Batı karşısında, Batı'yla entegrasyon karşısında, Amerika'yla entegrasyon karşısında olması katıyen düşünülemez." (Zaman gazetesi, 4 Eylül 1997; wikileaks.org)

Sovyetler Birliği'nin çözülmesinin ardından Gülen örgütü uluslararası düzeyde birçok okul kurdu. Özellikle Orta Asya'da ve Balkanlarda açılan bu okullarda 1992'li yıllardan itibaren, bu bölgelerde birçok vakıf ve şirket kurarak, bunlar üzerinden 52 farklı ülkede öğrenci yurtları, üniversiteye hazırlık kursları, lise, yabancı dil okulları ve üniversite açılmıştır. Okullarda bir yılda yapılan harcamanın toplamı, Fetö terör örgütü başı tarafından 1 milyar 205 milyon dolar olarak belirtilmektedir. Her geçen gün daha da güçlenen maddi imkânları ile dünyada sözü değer birçok gazeteci, bürokrat ve bilirkişileri kendi terör şebekesine katma becerisini gösteren terör örgütü başı Gülen, yıllar içinde dinler arası diyalog adı altında birçok bölücü faaliyetin zeminini hazırlamıştır. Türkiye'de halkın dini duygularını istismar ederek ve peşinden sürüklediği zihniyetlerle din anlayışında tahribata ve dine olan samimiyetin ortadan kalkmasına neden olmuştur (Akgül, 2007: 200-350).

Nitekim 15 Temmuz darbesinden sonra tamamen ifşa olan Gülen'in 6 Mayıs 1965'de Patrik Şinork Kalustyan'a yazmış olduğu mektubunda asıl yüzünün ve görüşünün gerçek bir devşirme oluşunun kanıtı niteliği taşımaktadır(wikileaks.org).

"Çocukluk ve meslek hayatımda tanıdığım birçok Ermeni aile ve şahsiyet vardır. 1915 yılında Ermenilere yapılan büyük soykırımını lanetle yad etmekten geçemeyeceğim. Öldürülen katledilen insanların içerisinde ne kadar büyük insanların bulunduğunu derin bir hassasiyetle okuyor onları saygıyla anıyorum. Büyük Peygamberiniz' in Hz. İsa Aleyhisselam' ın çocuklarının Müslüman geçinen cahil insanlar tarafından katledilmesini esefle kınıyorum." Kırklareli vaizi Fethullah Gülen (Lekesiz, 2016)

Bu mektupta yer alan belgeler, istihbarat raporları, birçok ses kaydı da terörist başı Gülen'in hangi düzeyde modern bir devşirme olduğunu ortaya koymaktadır. Modern devşirme manası belirtilen bağlamda düşünüldüğünde alternatif bir düzeni ifade etmekte ve başta A.B.D. olmak üzere Batılı güçlerin Türkiye'nin yakalamış olduğu gelişim ivmesinin önüne koyulan tarihi, istihbari, kültürel bir hegemonyanın adı olarak karşımızda belirmektedir. Bilinen bir gerçek vardır ki tarih boyunca modern hayata paralel planlar yapan stratejiler kuran şahsiyetler hep daha büyük kitleleri peşinden sürüklemişlerdir. Dinler arası diyalog, dünyanın en stratejik ülkelerinde hatta elçiliğin olmadığı ülkelerde okullar, para aklama için kullanılan bankalar,

devletlerin gizli servisleri ile yapılan anlaşmalar modern devşirme kelimesinin gerçek anlamını ifade etmektedir.

Sonuç Ve Tartışma

Hali hazırda Modernleşme olgusu Batı dışı toplumların sömürme aracı olarak kullanılmaktadır. Egemen devletler mevcut şartlar itibariyle yerine göre yumuşak güç unsurlarını, yerine göre askeri güç, yerine göre de ikisi bir arada mantığıyla akıllı güç stratejilerini kullanmaktadır. Günümüzde birçok ulus devletin doğal ve gelir kaynakları sömürge devletlerce bu türden bir stratejiyle ele geçirilmektedir. Dolayısıyla doğal kaynakları ve yapay gelir kaynakları talan edilen ulusların bir anlamda kültürel mirası da yoğun ve kesintisiz baskılar, dayatmalar sonucunda asimile, olmaya bu kanalla başlatıldı. Zamanla kendi kültürel, dini ve tarihi değerlerine, ciddi anlamda yabancılaştırılan ve öz aidiyetlerinden koparılan toplumlar; kültürel anlamda zaten en olumsuz yönde etkilendikleri gibi ekonomik ve teknolojik açıdan da dışa bağımlı hale getirildiler.

Siyaset alanında Küresel aktörlere hizmet eden birçok taşeron örgüt, IŞİD, PKK, PYD, YPG, FETÖ, DHKP-C vb. buldukları bölgelerde terör eylemlerini gerçekleştirerek küresel düzeyde üst aklın tetikçiliğini yapmaktadır. Mevcut şartlar itibariyle, Batı dünyasında İslam düşmanlığı gün geçtikçe artıyorsa, Uluslararası kuruluşların Batılı anlayışla oluşturdukları tek tip insan haklarının temsil yeteneği azalıyorsa, Avrupa’ da mülteci krizi çifte standart bağlamında derinleşiyorsa, kapitalist yaşam tarzı birçok hastalığı tetikliyorsa, çevreci söylemlerin sayısı sürekli artıyor ve Dünya çevre felaketinin eşiğindeyse, yerli enerji üretimi sabote ediliyorsa, bağımlılık oranları artıyorsa, Hollywood filmleri küresel sistemin düşünsel yapısını sürekli bir biçimde meşrulaştırıyorsa, kültür düzeyinde İslam dünyasına ait kültürel miraslar Avrupa’ya kaçırılıyorsa, ekonomi düzeyinde Dünyada 200 milyar birey işsizse, zengin ve fakir arasındaki uçurum artıyorsa, Suriye iç savaş sürecinde milyonlarca insan yerlerinden yurtlarından edilmişse, devletler küresel sistem içinde yok olmanın eşiğindeyse, finansal aktörlerle ülke ekonomileri borsalar üzerinden ve spekülasyonların açıklamalarıyla krizin eşiğine getiriliyorsa, kapitalist sermayenin aç gözlülüğü gelişmemiş ülkelerde çocuk işçiliği üzerinden karı artırma aracı olarak görülüyorsa, of-shore hesapları üzerinden trilyonlarca dolar vergi kaçırılıyorsa, medya üzerinden algı operasyonları yapılyorsa, eğitim sistemleri isimleri yerli olmasına rağmen zihinleri istilaya uğramış beyinler yetiştiriyorsa, eğitim ticari bir sektör haline gelmişse, toplum düzeyinde aile kurumu, aile kuşağı programları, aile planlaması ve kürtajın artması yoluyla, birleştirici olama özelliğini kaybetmişse, Batı medeniyetinin dünyaya bıraktığı enkazın bir sonucudur (UHİM, 2016:7-13).

Dünyada günümüz şartlarında, tarihsel perspektifte olduğu gibi, çift kutuplu veya tek kutuplu güç odaklarından ziyade çok kutupluluk mevcuttur. Çok kutuplu bir var olmanın temel dinamikleri rakiplerini iyi tanımak, zayıf ve güçlü yönlerini değerlendirmek ve hepsinden önemlisi de akıllı güç unsurlarını yerinde ve zamanında kullanmaktan geçmektedir. Belirtilen bağlamda düşünüldüğünde askeri gücün ikinci planda değer taşıması, ekonomik gücün yanı sıra jeo -politik ve stratejik konum ve güç itibariyle ağ toplumunun ilişkisel özelliği ön plandadır. Yeni dönemin stratejik gücünü elinde bulundurabilecek olan devletler küresel bağlamda ilişkilerini iyi yöneten, hammadde düzeyinde gerekli yatırımlarını ilişki düzeyinde sağlayan ve bunun sonucu olarak da ekonomilerinin sürdürülebilirliğini sağlayabilen ülkeler güç aktörleri olarak ortaya çıkmaktadır (Köni, 2016: 1-200). Belirtilen bağlamda sömürgeciliği, tarih

boyunca farklı şekiller ve stratejileri üzerine bir kıyafet gibi giyen, ucube bir Avrupalı olarak nitelendirmek mümkündür.

Sömürge mantığını uygulamaya günümüzde çok ortaklı şirketler, federasyonlar, birlikler, yardım kuruluşları, sivil toplum kuruluşları vb. gibi kurum ve kuruluşlar üzerinden yürütmektedir. Batı, Batılı olmayan diğer Dünya toplumlarının zayıf yönleri üzerinden, benliklerinden uzaklaştırdıkları halkı, kendi emelleri için yetiştirdikleri modern devşirmeler üzerinden sömürmektedir.

Sömürgecilik, günümüzde modernize edilmiş şekilde uygulanmaktadır. Çalışmamızın ana teması olan modern devşirme ve dönemler, sömürgeciliğin modernize edilmiş halinin en büyük kozları olmaktadır. Bu kozlar ile ekonomi ve finans alanında iyice güçlenen sömürgeciler, çitayı bir üst seviyeye çıkararak gelişmekte olan ve sömürgecilik anlayışına karşı duran ülkeleri ele geçirip, yönetimi tamamen kendi çıkarları ve menfaatlerine mazhar olan dönem ve devşirme hainlere teslim etmektedirler. Yakın zaman içinde Türkiye olarak neredeyse tüm halkı, maşalarının karşılarında bulan sömürge planlayıcılar, oyunlarının bozulmasına neden olarak, demokratik düzene bağlı devlet yöneticilerini halkın seçmesi ve ülkenin gerçek sahibinin halk olduğu gerçeğine varmalarına bağlamışlardır. Nitekim bugüne kadar ne Avrupa'dan habersiz ne de ABD'den habersiz bir top mermisi herhangi bir ülkenin toprağına düşmüş müdür? Yine ABD ve Avrupa'dan habersiz Ortadoğu'nun kalbi misali bir ülkeye cemaat üyeleri ve cemaat lideri tarafından darbe yapılmış mıdır?

Çalışmamızın başlarında belirttiğimiz üzere Avrupa ve ABD Sömürgeciliğinin tarihini yazan ve yazmaya devam eden iki büyük kritiktir. Böylesine zor geçen bir yüzyılda bize düşen ise devlet ya da halk olarak ayırım yapmadan zaaflarımız konusunda hassasiyet göstermektir. İnanç, kültür örf ve adetlerimizden kopmadan ya da asimile olmadan net olan kati olan din ya da devlet kurallarını esnetmeden yaşamak ve yaşatmaktır (Davutoğlu, 2017: 20-50). Bazı kurallar ve ifadeler nettir. Nüfusunun %98'i Müslüman olan bu topraklarda her Müslüman kişi şu ayeti kerimeyi iyi bilir ki “ *İnned dîne indâllâhil islâm* ” (*Muhakkak ki Allah (c.c) Katında Din İslam'dır (Ali-İmran, 19)*)

Halkının %98'i Müslüman olan Türk Milleti' nin, bu ayeti kerimeye iman eden insanların, karşısına, hoca kılığıyla, çıkmakta ve her gün İslam dini, peygamberi Hz. Muhammed (s.a.v) ile görüştüğünü söylemektedir. Dinler arası diyalog adı altında papazlar ve hahamlarla yakın ilişkiler içerisinde bulunarak Avrupa ve Anti İslamcılara karşı şirin gözükmeği başaran, arkasında binlerce inanan insanın dini ve itikadı zafiyetlerini sömürerek, onları maddi ve manevi manada kullanarak ortaya çıkan Fethullah Gülen (FETÖ). Modern devşirme, dönem, vatan haini gibi anahtar kelimelere sahip tüm kaynak ve literatüre T.E. Lawrence' dan daha büyük bir devşirme sıfatı ile girmiştir.

Günümüzde yaşayan ve bu hainliği gören bireyler modern devşirmenin ne olduğunu anlamıştır. Sömürge imparatorluklarının artık eski klasik sistem ile çalışmalarına devam etmediklerini birçok alanda faaliyet içerisinde olup hiç beklenmedik kişi ya da kurumların üzerinden planlarını faaliyete döktüklerini görmüşlerdir. Görmeyenler ise tarihin kara kaplı defterine yüzlerce şehidi ile beraber yazılmış olan 15 Temmuz Gecesi uygulanmaya çalışılan hain planlamayı ve planlayanları okuyacak ve Modern devşirme modelini iyice kavramış olacaklardır.

‘‘Ülkemizde İslam Dinini dünyevileştirmek isteyen seküler beyinler, Protestan anlayışlar, din adamı kılığına giren garip mahlûklar, kutsal dinimizi kendi kötü çıkar ve ideallerine alet etmek isteyen zavallı insanlar güruhu da küresel sermayenin, haçlı zihniyetinin veya emperyalist sistemin en namzet mümessilleridir’’ (Arslan, 1970).

Kaynakça

- Akgül, A. (2007). “Cumhuriyet Türkiye’inde Nifak Hareketleri”, Bilge Karıca Yayınları.
- Alparslan, T. (2008). “Sevr ve Lozan'ın Ortak Hükümleri Musul ve Kerkük Elden Nasıl Çıktı”, Kamer Yayınları.
- Arslan, G., Akın, U. (2014). “ İdeoloji ve Eğitim: Devlet-Eğitim İlişisine Farklı Bir Bakış”, Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi 2014, Cilt 4, Sayı 1, 81-90.
- Beaud, M. (2003). “ Kapitalizmin Tarihi”, Çeviren: Fikret Başkaya, Dost Kitapevi Yayınları.
- Bulut, Y. (2016). “Oryantalizmin Kısa Tarihi”, Küre Yayınları, 6. Basım, ss.142-145, İstanbul.
- Davutoğlu, A. (2017). “Tarihe Kayıtlar”, Küre Yayınları, İstanbul.
- Holsti, K. J. (1964). “The Concept of Power in the Study of International Relations,” Background, 7/4: 179-194.
- Kennedy, P. (2015). “Büyük Güçlerin Yükseliş ve Çöküşleri”, İş Bankası Kültür Yayınları, 12. Baskı.
- Köni, H. (2016) “Kaos-Batı Hakimiyeninin Çöküşü”, Wizart Yayınları.
- Kuran-ı Kerim, Al-imran suresi 19. Ayet
- Lengelli, M. (1993). “Kölelik”, Çev: Emine Su, İletişim Yayınları, İstanbul.
- Lenin, İ. (1996). “Proleter Devrim ve Dönek Kautsky”, Çev: Kenan Somer, Bilim ve Sosyalizm Yayınları, İstanbul.
- Lester, T. (1997). “Kapitalizmin Geleceği”, Çev: Serpil Demirtaş, Nebil İlseven, Sabah Yayınları, İstanbul.
- Luraghi, R. (2000). “Sömürgecilik Tarihi”, Çev: Halil Ünal 2. Baskı, İstanbul e-Yayınları.
- Nye, J. (2011). “ The Future of Power”, New York,
- Oğuz, Ş. (2011). “Krizi Fırsata Dönüştürmek: Türkiye’de Devletin 2008 Krizine Yönelik Tepkileri”, Amme İdaresi Dergisi, Cilt 44, Sayı 1 mart 2011.

- Perkins, J. (2004). “Bir Ekonomik Tetikçinin İtirafları”, Çev: Murat Kayı, April Yayınları.
Sander, O. (1997). “Siyasi Tarih”, *İlk Çağlardan 1918’e, İmge Kitabevi, Ankara.*
Simith, A. (2016). “Milletlerin Zenginliği”, Çev: Haldun DERİN, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, C,II, s, 189-225.
Tatar, T. (2011). “Sömürgecilik ve Kızıl-Kara Katliam”, Sosyoloji Konferansları 44: 195-220. www.journals.istanbul.edu.tr/iusoskon/article/download/1023011378/10230106, erişim: 04.18.2017.
Uzunçarşılı, İsmail Hakkı(1982); “Osmanlı Tarihi III. Cilt, II. Kısım, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara.
Üstel, Füsün (1999), Yurttaşlık ve Demokrasi, Dost Yayınları, Ankara.

İnternet Kaynakları

- Arslan, C. (1970). “Global Emperyalizm Ve Modern Sömürgecilik”, <http://islamvehayat.com/m/makale.php?id=34>, erişim:11.03.2017.
Çelebi, M. (2010). “Kimya ve Petrokimya Sektöründe. Kazalar ve Petkim Örneği”, www.acikarsiv.gazi.edu.tr/File.php?Doc_ID=3956, erişim: 10.05.2017
<http://ahmetsimsirgil.com/wp-content/uploads/2016/02/Vur-Fakat-Dinle-Dev%C5%9Firme-sistemi.pdf>, erişim: 09.05.2017
<http://islamvehayat.com/m/makale.php?id=34>, erişim: 29.11.2016
http://www.birlesikmetal.org/kitap/kitap_01/2001-11.pdf s.s:19-21: erişim:10.05.2017.
<http://www.onlemdergisi.com.tr/kimya-endustrisinin-buyuk-trajedisi-bhopal/> erişim: 30.11.2016
http://www.tr.undp.org/content/turkey/tr/home/library/human_development/hdr-2014.html, erişim: 10.04.2017
<http://www.yenicaggazetesi.com.tr/feto-okullari-dunyaya-boyle-yayilmis-146741h.htm>, erişim: 29.11.2016
<https://wikileaks.org/akp-emails/emailid/53426>, erişim: 09.10.2016.
<https://wikileaks.org/akp-emails/emailid/62922>, erişim:09.10.2016.
Keyman, F. (2016). “Devlet Sorunu İkilemi”, <http://www.karar.com/gorusler/fuat-keyman-yazdi-devlet-sorunuikilemi-15-temmuzdan-alinacak-ders-2562792016>, Erişim: 11. 10. 2016.
Lekesiz, Ö. (2016). “ Fetöçüler Buharlaştırmadan Yapılması Gereken”, Yeni Şafak, 31 Temmuz 2016, <http://www.yenisafak.com/yazarlar/omerlekesiz/fetoculer-buharlamadan-yap%C4%B1lmas%C4%B1-gereken-2030831>, erişim: 12.04.2017.
Sarı, İ. (2008). “Fetö Örgütünün Perde Arkası”, <https://books.google.com.tr/books?id=>, erişim: 10.05.2017.
UHİM (2016); “Dünya Hak İhlalleri Raporu”, <https://www.uhim.org/2016-dunya-hak-ihlalleri-raporu.html>, erişim:11.05.2017.